

סודי

כל המוסר תוכן מסמך זה, כולו או קצתו, לידיעה
אנשים שאינם מוסמכים לכך, עובר על חוקי בטחון
המדינה. כל המוצא מסמך זה גורש למסרו לתחנה
הקרובה של משטרת ישראל או של המשטרה הצבאית.

EM ✓
העתק מס' 155

אסימבליה
בנימין

מבצע "חץ שחור"

חקרית עזה (ליל 28 פבר. - 1 מרץ. 55)

פסכ/אה"ד - מח' מחקר ופיתוח

ענף היסטוריה

סיון תשס"ו - יולי 1955

התוכן

עמוד

5.....	מבוא - הנתונים הסוקרטים
7.....	פרק א - פקודת-המבצע
8.....	פרק ב - הידיעות
13.....	פרק ג - הערכת-המצב
22.....	פרק ד - תכנית-הפעולה לפקודת-המבצע
27.....	פרק ה - סהלך המבצע
47.....	פרק ו - האבידות
48.....	פרק ז - הלקח
54.....	מרחם ל'
55.....	מרחם מ'
56.....	מרחם נ'
57.....	מרחם ס'

ס ו ד י

מבוא - הנתונים המוקדמים

1. עם התגברות הסתייכות באזור הנתיב עזה ולנוכח הפרובוקציות המתמידות של המצרים בחודשי ינואר ופברואר 1955, נתנה לגדוד אתראה על פעולה אפשרית מעבר לגבול. באתראה זו צויינו יעדים אפשריים אחדים ובניהם - מחנה-חיל-המצב המצרי על יד תחנת-הרכבת של עזה. על הגדוד הוטל להיות מוכן לבצע פעולה תוך 24 שעות, מזמן קבלת פקודת-המבצע.

2. עם קבלת האתראה פתח הגדוד באיסוף נתוני-מודיעין בנוגע ליעדים השונים שצויינו בה. אך מכיוון שמועד הפעולה לא היה ידוע, ולא היה ברור אם הפעולה תבוצע בכלל, הגבילו עצמם בשלב זה, באיסוף נתונים, שלא היו עשויים להשתנות תוך זמן סועס. ברור היה, שאת מרבית הידיעות צריך יהיה לעדכן בשעות האחרונות שלפני הפעולה. כדי לעמוד על כל שינוי שחל בתקופה שבין קבלת האתראה לבין קבלת פקודת-המבצע.

3. משהחלט לבצע את הפעולה, הוצאה פקודת-המבצע לגדוד.

פקודה זו הגיעה לגדוד ביום ה-"ע" פחות 1 לפני הצהרים

(27 בפברואר 1955); ומיד הוכרז מצב הכן. פלוגה אחת,

שנמצאה אותה שעה בסדרת אימונים, הוחזרה מן השדה אל

המחנה והוחל בהכנות.

בשעה 1500 נמסרו לגדוד תיק-השטח ותיק-הסודיעין

אשר כללן ידיעות עדכניות ומפורטות.

פרק א - פקודת המבצע

1. והרי העתק של פקודת-המבצע שהוצאה לגדוד:-

הידיעות:

1. ראה תיק שטח ומודיעין.
2. סגמת צה"ל להגיב על פעולות הרצח והמודיעין אשר בסיסן ברצועת עזה.

הכוונה:

3. לחדור למחנה הצבאי באזור עזה, לפוצץ ולחבל את מתקניו.

השיטה:

4. הביצוע ע"י גדוד..... בליל 28 פברואר - 1 מרץ.
5. יש לפגוע בחילי האויב רק במידה שהם ספריעים לביצוע הפעולה.
6. הכוח המבצע יהיה בגודל אשר יבטיח את ביצוע המשימה.
7. הכוח המבצע רשאי להשתמש בנשק מסייע גדודי.
8. אין להשאיר נפגעים בשטח.
9. דו"ח מטכם יימסר עד 1 מרץ 1955 בשעה 1100.

עד כאן הפקודה.

2. לפי הצעת הגדוד הורחבה המשימה ואושרו, בנוסף לנ"ל, שני יעדים נוספים: מכון-המים של עזה, הנמצא ממזרח למחנה ובסמוך אליו, וכן המתקנים של תחנת-הרכבת הנמצאת אף היא בקרבת מקום, מצד דרום-מערב למחנה. אולם הודגש בבירור כי המשימה העיקרית היא לפגוע ראשית כל במחנה חיל המצב ואילו השאר יבוצע רק אם אפשר יהיה לעשות זאת בלא לסכן את ביצועה של המשימה העיקרית.

פרק ב - הידיעות

3. סקור הידיעות

נוסף על תיקי-המודיעין שנמסרו לידי הגדוד ואשר כללו ידיעות על השטח ובעיקר על סערך האויב וכוחותיו, הסתמכו הידיעות, (ידיעות קרקע, בעיקר), שהיו בידי המג"ד בשעת התכנון - על הסקורות שלהלן:-

- א. ידיעות על השטח שהיו בידי סגל המפקדים מפעולות ומסיורים קודמים.
  - ב. פיענוח תצלומי-אוויר מעודכנים.
  - ג. מפות.
  - ד. מרשם בריטי של המחנה שנתישן (מסנת 1947).
  - ה. תצפית-קרקע שאורגנה בשטח ביום ה-"ע" פחות 1 ובעצם יום ה-"ע".
  - ו. שני סיורים שערך המג"ד עם המ"פים. (ראה להלן, נוהל קרב).
- סיור מוקדם בשטח האויב, לא בוצע. שכן היה חשש שהאויב יגביר את כוננותו בגזרה ותתגלינה כוונותינו קודם זמנן.

4. הקרקע

- א. מחנה חיל המצב המצרי, (ראה מרשם מ').

זהו מחנה קטן (50 מ' x 150 מ') הנמצא קילומטר אחד לערך מצפון לעזה ומסערב לכביש עזה -- מג'דל ושוכן בין הכביש הזה ובין ססילת-הברזל, (10071027). המחנה עצמו כולל צריפים מספר, ובתצלומים אפשר היה להבחין גם בסככת מכוניות ולידה - מחסן. בנוסף לאמור נראה במחנה, בעיקר בחלקו הצפוני, אוהלים מספר. המחנה היה סוקף גדר אך מקומה של הגדר הצפונית לא אוכן די צורכה. תוואי-קרקע שונים הטעו את המפענחים והם סימנו את מקומה המשוער של הגדר כמאה מטרים צפונה מסקומה הנכון. כן היתה מוטעית גם הידיעה, שמחנה חיל המצב מואר בלילה. לטעויות אלו נודעה חשיבות רבה בהשתלשלות העניינים.

ב. סביבתו הקרובה של המחנה

סמזרח למחנה, מעבר לכביש ובסמוך לקצהו הצפוני - מזרחי, נמצא מכון-המים של עזה. מתקן זה סוקף גדר המורכבת שלושה מבני-אבן, או בטון, אוהלים אחדים וצריף. סמזרח למכון-המים נמצא בית הקברות הצבאי ומצפון לו משתרע פרדס גדול, (במרשם - פרדס א'), שקצהו המערבי גובל בכביש ובאתו הדרום-מערבית עומד בנין סוקף כמה וכמה עצים ענפים. סמול לקצהו הדרום-מערבי של המחנה נמצאת תחנת-הרכבת של עזה, צומת ססילות-ברזל - צורת משולש שווה-שוקיים - שבמרכזו מספר מבנים רב כגון, מחסנים, בניני-אבן, צריפים וכו'.

ג. דרכי הגישה אל המחנה, (ראה מרשם נ').
מדרום, ומערב למחנה נמצאים הפרברים הקיצוניים
של עזה ובסביבה כולה מפורזרים בניני-מגורים.
בצפיפות רבה. לעומת זאת פנוי יותר השטח מצפון והוא
מאפשר גישה ישירה למחנה. אם כי מצפון-מערב למחנה,
כקילומטר וחצי ממנו, נמצא הכפר ג'בליה.
כל הסביבה מכוסה ברשת של דרכים, שבילים
וכבישים. האזור אשר בין הגבול ובין עזה הוא מישורי
ברובו, אך יש בו אי-אלו גבעות נמוכות ונחלקו הוא
מכוסה קו רצוף של משלטים מצריים, שהריוח בין אחד
למשניהו אינו עולה על-פי-רוב על כמה מאות מטרים.
רק בין המוצבים שמסול לכפר-עזה, (במוצבים המסומנים
ר ו-ש), ישנו ריוח גדול יותר. בקרבת גבעה 88,
(1013014)⁴, עומדים מבני-אבן אחדים המשמשים כפי
הנראה סדנא.

המא"ז של כפר-עזה טען לפני המג"ד, שעה שנפגשו
בעת סיור המפקדים, כי בשלוחה המתמשכת מגבעה 88
צפונה, הבחינו בתנועה של רכב צנאי וייתכן שיש שם
מוצב נוסף, (במרשם נ' - מוצב פ), הסותם את הריוח
שבין מוצב ר למוצב ש.

אולם, מאחר שהידיעה לא אושר ע"י המודיעין הפיקודי,
לא ייחסו חשיבות לדבריו. (במהלך הפעולה נתברר שהמא"ז
בכל זאת צדק).

5. האויב

האחריות לקו, בגזרה הצפונית של יצועת עזה, (ראה
סרשם ל" - מארז בצפון עד כיסופים בדרום), נמצאת בידי
"הכתיבה הפלשתינאית" שמפקדתה - בחן-יונס. ה"כתיבה"
מוגברת ע"י פלוגה מ"חיל הגמלים" שחלק ממנה תופס מוצבים
בגזרה הצפונית ביותר, (סול יד-מרדכי וזיקים), וחלק ממנה
שומר על מתקנים בתחנת-הרכבת ובמכון-המים. המוצבים בקו,
מוחזקים בדרך כלל על-ידי כוחות בגודל של מחלקה ולכל
מוצב, כמעט - סק"ב.

הכוח בסניבת המחנה, תחנת-הרכבת ומכון-המים נעוץ
בשתי מחלקות. להלן, רשימת הכוחות במוצבים שסמול לכפר-
עזה:

מוצב ק' (10081001) - מחלקה אחת (כולל סק"ב ו-2 עד 3
סקלעים קלים).

מוצב ב' (10131005) - כיתה אחת.

מוצב ש' (10151022) - שתי כיתות (כולל שני סקלעים קלים
וייתכן - גם סק"ב).

מוצב ת' (10381012) - כיתה אחת (כולל סקלע קל).

מוצב ע' (10411015) - מחלקה אחת (כולל סק"ב ושלושה
סקלעים קלים).
(ראה סרשם נ').

בין מוצב למוצב מסיירים פטרולים קטנים בזמנים לא-קבועים.

בנוסף לנ"ל חנתה בעזה, לפי הידיעות שהיו בידנו, פלוגה אחת מן הגדוד ה-8 שהיה אחראי בדרך כלל על הגזרה הדרומית (מכיסופים ודרומה) ומפקדתו היתה ברפיח. מקומה המדויק של פלוגה זו לא היה ברור מתוך הדוחות ואפשר שחלק ממנה היה אף הוא באזור הפעולה. תגבורות ניכרות נמצאו רק בדרום, באזור נוסיראת -- רפיח -- חן-יונס.

פרק ג - הערכת המצב

6. ק ר ע

היעד וסביבתו הקרובה. מבנהו של היעד, צורתו וגודלו סיפקו יסוד לקביעתו של גודל הכוח שיספול בו והרכבו. וכן, לקביעת אומדן לכמות של חומרי-החבלה שתהיה נחוצה, כדי לחסל את מתקניו. מציאותה של הגדר חייבה, כמובן, הבאת מסעני-צינור (בנגלור) ומגזרי-תייל.

לפי פני השטח בסביבתו הקרובה של היעד, נראתה המלצת המודיעין הפיקודי, שהצביעה על פריצה נוחה מכוון צפון, כמתקבלת-על-הדעת. שהרי סדרום ליעד ומסערבו השטר הוא סגור ברובו ומפוזרים בו מבני-מגורים; ומה גם שזהו הכוון המשוער שממנו עלולה להופיע תגבורת. ואילו מסוים בית-הקברות הצבאי מכשול, המכביד על הגישה, ומן-הצורך להתגבר תחילה על מכון-המים על-סנת להגיע למחנה עצמו. לעומת אלה, השטח מצפון היה פתוח באופן יחסי, ולכן נראתה הגישה מצידו בטוחה יותר. ~~אמצד~~ זה בולטים יפה תוואי-הקרקע ומספקים אמצעי-התמצאות נוחים.

7. היעדים וחלוקת הכוח

אשר להקצאת כוחות ליעדי-המשנה - תחנת-הרכבת ומכון-המים - היתה אפשרות לחלק את הכוח לשלושה, כלומר, לכל יעד כוח נפרד.

אולם, סתוך רצון להפחית את מספר הכוחות כדי לסנוע סירבול מזה, ובהתחשב עם הגדרת המטרה אשר התנה, כאמור, את הפעולה נגד תחנת-הרכבת ומכון-המים בהנחת ההצלחה ביעד העיקרי מזה, הוחלט לצמצם את הכוחות.

סאיך אפשרית היתה פעולה סותנה באופן סוחלט, היינו, בשלב א' - נגד המחנה ובשלב ב' נגד יעדי-המטרה. אבל השאיפה היתה להשיג הפתעה הן במחנה והן בתחנת-הרכבת, (מכון-המים נראה להיות היעד הקל יותר שלא יעורר בעיות סיוחדות), לחסום, עם זאת, כל דרך-נסיגה אפשרית לכוח האויב סן המחנה אל תחנת-הרכבת ולסנוע בעד התבצרותו בתוכה. לכן נראה היה כי סוטב לתקוף את המחנה ואת תחנת-הרכבת בעת-ובעונה-אחת.

התקפה סקבילה על תחנת-הרכבת, הנערכת בזמן בו נערך הקרב במחנה, עשוי היה לסייע להתמוטטות ההתנגדות במחנה שעה שהמגינים עליו היו עומדים על הנעשה בעורפם וקרבתם של היעדים הללו היתה ערובה סספקת, שנכל שלב של הפעולה אפשר יהיה לשלוף את הכוח המוקצה לתחנת-הרכבת כדי להפעילו כעתודה נגד היעד העיקרי. ובכך לא נפגם העיקר אשר התנה את הפעולה על יעדי-המטרה בהנחת ההצלחה ביעד העיקרי.
אשר לפעולה נגד מכון-המים, זו תבוצע על-נקלה ע"י הכוח העולה על המחנה, בנצלו את הצלחתו על היעד הראשון, ישתלט גם על מכון-המים הסמוך אליו.

8. התנועה אל היעד - שיקולים

הפרדס שמצפון למחנה (פרדס א') נראה היה כמקום הנוח ביותר להיערכות הכוח וכנסיס קדמי מוצק לפעולה. קרבתו למחנה, היותו תוואי בולט והיותו שטח סגור שעמדו בו מבני-אבן אחרים, כל אלה הבטיחו את מתאימותו לשמש נקודת-התכנסות טובה, הן בשעת הגישה אל היעד והן בשעת כינוס הלוחמים לאחר ביצוע הפעולה. השטח נראה כמקום נוח בשביל המפקדה הקדמית ובשביל נקודת איסוף לפצועים וכן, עשוי היה סבך הפרדס לסייע לניתוק-מגע מהיר בשעת הצורך. היה ברור שמן-הצורך לתופסו ולאבטח אותו לצרכים האמורים על-ידי יחידה מיוחדת, למשך כל זמן הפעולה ביעדים. מערך המוצבים המצריים הוא כאמור צפוף ביותר, ואם חדירת ההסתננות בין שני מוצבים סמוכים תצליח ותעבור ללא תקלה, הרי ברור שהתנועה חזרה לאחר הפעולה תהווה בעיה חמורה. שכן, הכוח המצרי שעל הגבול יהיה אז עך לכל המתרחש.

כעת, בין המוצבים ר' ו-ש' קיים היה, לפי הידיעות שבידנו, דיווח של קילומר וחצי עד שני ק"מ. ריווח זה היה הגדול ביותר, באופן יחסי, במערך כולו. ולפי המפה היתה זו פירצה נוחה לחדירה וגם בטוחה באופן יחסי. (וזאת כמובן, כל עוד לא נתחשב בהערתו של מא"ז ~~כפר-עזה~~ בדבר קיום עלול של מוצב בגבעה 88).

בשום מקום אחר בגזרה לא היה ריווח נרחב בדומה
לנ"ל, חוץ סנקו-המערך הצפוני של מוצני האויב. אלא
שאפשרות שניה זו נפסלה בשל ריחוק היעד משם ובגלל היות
המקום השני מאובטח בערפו ע"י שני הכפרים הגדולים
בית-לחיה וג'בליה. וכפרים אלה, היה בהם כדי לסכן את כל
דרך הגישה, אם לא לדבר על משכנות הפליטים הסרובים הפזורים
באזור צפוני זה.

שכנותם הקרובה של המוצבים היא שהכתיבה גם את ההחלטה
שהתנועה חזרה, לאחר הפעולה, תהיה באותה דרך עצמה, שנקבעה
להליכה אל היעד. השיקול היה שדבר זה יקל על ההתמצאות,
שלא יהיה צורך בפריצת פירצה חדשה במערך-האויב לשם פילוס
דרך חזרה, שעה שכל הקו ייסא מוזעק והכוח הנסוג שלנו -
עייף ועמוס נפגעים. כל סטייה משיקול זה ייתכן שהיתה
מביאה את הפעולה לידי סיום חסור ביותר.

אולם, בחירת דרך החדירה - כדרך החזירה, חייבה את
אבטחתו של המעבר על-ידי יחידה מיוחדת למשך כל זמן
הפעולה. היינו, הקצאת כוח שישאר באזור החדירה משעת
החדירה עד לאחר החזירה ויאבטח את המעבר שלא ייחסם בעורף
היחידה הפעולת, אם ע"י מארבים ואם על-ידי פטרולים. כמו
כן, מן הצורך היה להטיל על הכוח המאבטח המיוחד, הרענן,
לחפות על מעברו של הכוח החוזר כשהוא מוצב על הקרקע.
לשון אחר - כוח מחפה זה, צריך שישמש מעין "בסיס מוצק"
בתוך מערך האויב.

לאור ההחלטה הנ"ל - להשתמש בדרך החדירה כדרך חזירה - ראוי היה לקבוע בסיס מתאים, שימש גם תחנת עזרה ראשונה לנפגעים.

בשל קרבתם לנקודת החדירה, נזדקרו מיד שמות המקומות - נחל-ערוז וכפר-עזה שבאחד מהם יש לקבוע את בסיס היציאה. אולם, משהחלו לשקול את סיבו של כל מקום לחוד, מצאו כי:-

א. נחל-ערוז - הוא אמנם קרוב למקום החדירה אלא שדרכי-הגישה אל כפר זה גלויות מדי לעיני תצפית האויב. ולא זו בלבד, אלא שהתנועה מנחל-ערוז אל מקום החדירה, בהכרח שתתנהל בקרבות הגבול ולרוחב החזית, והיה בכך משום סיכון שתנועה זו תתגלה קודם זמנה.

ב. כפר-עזה. - לעומת נחל-ערוז, נראתה הגישה לכפר-עזה מוסתרת יותר. יתר-על-כן, כפר-עזה נמצא גם בדיוק ממול לנקודת החדירה. שני הסעמים הללו העלו את סתאימותו של הכפר לקביעת בסיס בו - ליציאה, לחזירה כאחד. אך מכיון שנמצא כי ההסתר בו, בשעות היום, הוא בכל זאת לקוי - לכן קבעו מסעמי זהירות את "גבים" כשטח כינוס עד לשעות החשכה, מחשש לגילוי כוונותינו קודם זמנן.

9. מקום החסימה

מציאותן של עתודות ניכרות של האויב, ומשך הפעולה הארוך, כמשוער, חייבו חסימה. לא היה טעם ואף לא אפשרות לחסום בניטחה את הגישה לאויב, במסוך ליעדים.

וזאת, הן בשל השטח הבנוי מדרום למחנה, והן בשל יכולת האויב להגיע לאזור הסותק בדרכי-עפר רבות, סכוונים שונים, היה מפני התערבותה הישירה של תגבורת האויב בפעולה על היעדים, אלא מפני הגברת כוחו בקו המוצבים וחסימתה של דרך החזירה. הרזרבות העיקריות של האויב הנמצאות באזור רפיח -- הן-יונס, חייבו איפוא, שהחסימה תוכן מדרום לכל רשת הדרכים. היינו, מדרום למסעף הכבישים הנמצא כ-6 ק"מ דרוםית לעזה. שכן, כל חסימה צפונית יותר היתה מניחה לאויב אפשרות חדירה באחת מהדרכים הצדדיות לכל מקום שהיה עולה על דעתו.

נראה היה שבחירה זו טובה גם מבחינת נסיונו בעבר של האויב, שעלול היה לצפות לחסימה בקרבת מקום הפעולה. ואילו החסימה המרוחקת מרחק רב ממקום הפעולה, היה בה, לעומת זה, משום סיכוי להיות הפתעה מוחלטת.

10. יחסי כוחות -

א. הרכב הכוחות

אופיה הכללי של הפעולה וכן צורת היעדים ומצבם, חייבו הרכב מיוחד של הכוחות הפועלים. מנסיונו בעבר למד הגדוד שאין להתבסס בקשיחות על ההרכב האירגוני והסטנדרדי של כיתות ומחלקות, אלא יש להקים צוותי-קרב לפי תכנון מיוחד לכל פעולה ופעולה לפי צרכיה. וזאת, מתוך שיקול קפדני של של המשימות המוטלות על כל כוח משני.

נוצרו כיתות שמפקדיהן - קצינים, ורובאיהן - קצתם טוראים וקצתם מ"כים. כן מונו מפקדי-מחלקות לפעולה, שהם למעשה, מ"פים, מתוך רצון לאפשר לסרבית הסגל הפיקודי של הגדוד ליטול חלק בפעולה. נסתבר שיש לתת עדיפות בפעולות מסוג זה לקבוצות-לוחמים קטנות באופן יחסי. דבר, המקל על השליטה של המפקד הזוטר בכוח הכפוף לו, מקנה גמישות סרובה לתפעולו של הכוח ומקטין את מידת פגיעותו. אך לעומת אלה נתעוררו שיקולים אחרים, והם:-

ב. כוחו של האויב - לאחר שיקול נתוני-הסודיעין נתברר כי כדי להתגבר על המחנה יהיה צורך בכוח של מחלקה לערך. אמנם, בתוך המחנה שכנו שתי מחלקות של האויב, אך היה ברור כי במקרה של התקפה על מחנה עורפי תוך ניצול גורם ההפתעה, יספיק האויב להפעיל, לכל היותר, את השומרים ועוד כוח קטן הנמצא במצב הכן. היינו, כשתי כיתות. ומה גם שאפשר להניח כי חלק מחיילי האויב נמצא מחוץ למחנה: בחופשות, בידור וכו'.

ג. פינוי הנפגעים - המסורת שבידי הגדוד וכן, פקודת-המבצע המפורשת, חייבו שלא להשאיר נפגעים בשדה. בהתחשב עם עומק החדירה ואורך דרך החזירה, היה צריך לבנות כוח שגודלו יספיק גם לפינוי הנפגעים.

ד. הכוחות וחימושם - נוסף על השיקולים היסודיים הנ"ל נבדק ונשקל, כמו כן, תפקידו של כל חייל כגון, נשיאת חומר-הנפץ, - מטעני-צנור, עתודה צמודה, מידת הכוח הנחוצה לתחנת-הרכבת ולחסימה וכו'. משנקבע גודלם של כל הכוחות, נתברר שזהו גודל הצוותים אשר יתאים ביותר לביצוע המשימות.

כשם שהכוחות נבחרו והורכבו בקפדנות וללא התחשבות במסגרות סטנדרדיות, כן היה צורך בחישוב מפורט של חימושם. לחימה היתה צפויה רק בטווחים קצרים. דבר זה חייב שהחימוש האישי יהיה - התת-סקלע, בעיקרו. מאחר שגם לחימה על עמדות בנויות או בנינים היתה בגדר האפשר, נסתבר שיהיה צורך בנשק נגד-טנקי קל. כן ביררו, כאמור, מה הכמויות המדויקות של חומרי החבלה שתהיינה נדרשות ומה סוג המוקש אשר ישמש לחסימה.

למרות שבפקודת-המבצע נתנה לגדוד הרשות לנצל נשק גדודי מסייע, הביאו השיקולים בתנאי הפעלתו לידי ההכרעה שלא לנצלו.

11. המרחב והזמן

המרחק מבסיס היציאה עד ליעד נערך ב-3 שעות הליכה; הלחימה - במחצית השעה עד לשעה אחת; החבלה במתקנים וההתארגנות לנסיגה - שעה נוספת לערך.

לכאורה, היתה ההקצבה של שעתיים לשהייה בסביבת היעדים - מוגזמת. אך נסיונו של הגדוד הוכיח, כי יש להשתהות ביעד מסך זמן מספיק כדי לבצע את הפעולות ב"נחת" וללא חיפזון. כבוש היעד, טיהורו וההחזקה בו במשך זמן רב, כשהאנשים עושים בו כבתוך שלהם - מקנה בטחון לבוח. לכן ראו בכך מטרה שיש לשאוף אליה, ואילו לצורך חזרה הקציבו 4 שעות מתוך ההנחה שהנסיגה תהיה בודאי איטית יותר.

באותו פרק זמן היתה זו השעה 1800 בה החלה החשכה לרדת, מכאן שאי-אפשר היה להתחיל ביציאה לפני שעה 1830. ואילו כדי לחזור לבסיס בעוד לילה צריך היה לעזוב את היעד - לא יאורר משעה 2400. השעה 2200 נקבעה, איפוא, כשעת ה-"ש". ביצוע החסימה נקבע ללא יאורר משעת - "ש" פחות 30 והכוח צריך היה להישאר בשטח עד שעה 0200, כדי לוודא את יציאתו של הכוח ממערך מוצבי-האויב ללא הפרעה מצד תגבורת כלשהי. מסך זמן ההליכה מבסיס היציאה אל נקודת החסימה נאמד ב-3 שעות, מכאן שגם את שעת-היציאה של כוח-החסימה צריך היה לקבוע לא לפני שעה 1830.

כן נשקל לוח הזמנים לכל פרטיו עד לשעת היציאה, ונקבעו מועדים ליציאה מבסיס הגדוד, לכניסה לשטח הכינוס, ליציאה ממנו וכו'. הזמן להכנות הספיק בעיקר הודות לפק"ל ולנסיון הקרבי של הגדוד. זה האחרון איפשר נוהל-קרבי יעיל וחטובי מבחינת הזמן. ומה גם שפקד-הפעולה ומפקדי-המסנה שלו הכירו את הסביבה ואת היעדים עוד מלפני כן ויכלו לחסוך לעצמם זמן רב.

פרק ד - תכנית הפעולה ופקודת-המבצע

12. והרי שחזור סעיפי הכוונה והשיטה של פקודת-המבצע, כפי שנמסר על-ידי מפקד-הפעולה למפקדי-יחידות-המשנה, לאחר שהוסברו הידיעות:-

א. הכוונה - היחידה תבצע פשיטה על מהנה חיל המצב המצרי בעזה ותחבל בו ובמכוני-המים אגב השתלסות על תחנת-הרכבת.

ב. השיטה - פשיטה לילית ללא סיוע. חסימה מדרום לעזה לפניעת התערבותה של תגבורת. שעת ה-"ש" 2200.

ג. הכוחות והמשימות

(1) כוח א' - בפיקוד ס"פ (1) כולל 3 כיתות, (שכל אחת מהן מורכבת משתי חוליות תת-סקלענים, חולית בנגלור אחת וחולית ררנ"ט אחת). ובנוסף עליהן - כיתה רביעית - נושאת 8 מטענים של 15 ק"ג חומר-נפץ - כל כיתה בפיקוד קצין. הכוח כולו מנה בסה"כ - 40 חיילים (כולם מקורס המ"כים של הגדוד). (2) הכוח הזה יכבוש את המחנה, יחבל במתקניו ובמתקני מכוני-המים שעל-ידו.

(1) הקורס סיים אז את פרק אימון הפרט.

(2) בגדוד נהוג היה לשמור בקפדנות על תור בין מפקדי-הפלוגות לגבי התפקיד הנכסף של מפקד-כוח פורץ, שכל מפקדי-הפלוגות שאפו לקבלו.

(2) כוח ב' - בפיקוד ס"פ, כולל 3 כיתות, כנ"ל, סה"כ - 34 חיילים. הכוח הזה יכבוש את תחנת-הרכבת.

(3) כוח ג' - בפיקוד סמ"פ, כולל שתי כיתות, סה"כ - 25 חיילים. כוח זה יאבטח את אזור החדירה של מערך המוצבים המצריים במשך כל זמן הפעולה.

(4) כוח ד' - בפיקוד ס"פ, מחלקת הסיירים של הגדוד, סה"כ - 22 חיילים. בנוסף לנשק האישי היו בידיהם: שני מקלעים, מרגמה 52 מ"מ, רדנ"ט, בזוקה, פח-הצתה ומוקשי-תאורה. כוח זה יחסום את כניש עזה -- רפיה בסביבות 09550972 החל משעת ה-ש" עד ש" ועוד 120, וישמיד כל תגבורת שתנסה ל-יע לאזור הפעולה.

5. כוח ה' - בפיקוד ס"מ, כולל שתי כיתות, סה"כ - 20 חיילים. כוח זה יתפוס בסיס קדמי מוצק, בתוך קבוצת הבתים אשר בפנינת הפרדס (10091027), יאבטח אותו וישמש עתודה למפקד-הפעולה.

ד. מטה הפעולה יכלול את: - מפקד-הפעולה. סגן-מפקד-הפעולה, קצין-קשר, קשר, 2 רצים ו-2 קצינים מסקיפים.

13. השלבים

שלב א' - התנועה אל בסיס היציאה

הכוח ינוע בשעה 1400 ממחנה הגדוד אל שטח-הכינוס בגבים, במכוניות למען השמירה על סודיות מוחלטת יצאו הכוחות ברווחי-זמן כשהחיילים חבושים כובעי-גרב ו"כובעי-סמבל" וביניהם - חיילות, לשם שטוש התכונה של יציאה לפעולה.

עם חשיכה יוסע הכוח משטח-הכינוס אל בסיס-היציאה - כפר-עזה, באורות כבויים. כוח החסימה ינוע בו-בזמן, בנפרד, אל בסיס היציאה שלו לבארי.

שלב ב' - התנועה אל היעד

הכוחות ינועו מבסיסיהם בשעה 1830. הכוח העיקרי ינוע לפי הסדר הנא: כיתה אחת משל כוח א', (בפיקודו של מפקד כוח א'), פרוסה כחוד לפני הגוף העיקרי; אחריה ינועו - לפי הסדר - מטה הפעולה ושאר כיתות כוח א', כוח ב', כוח ה' ולבסוף כוח ג'.

הכוח יחצה את הגבול בסביבות 1020~~1021~~1020 משם יעבור בין המוצבים ד' ו-ש עד לפנת פרדס ב', (10201020), בנקודה זו ישאר כוח ג' ויאבטח את האזור עד לאחר חזירת הכוחות מן הפעולה; ומשם ימשיכו שאר הכוחות עד פרדס א', (הפרדס הסמוך למחנה), ויעברו בו במרכזו, ממזרח למערב. משם ימשיכו מערבה, יצלחו את הכביש ואת מסילות-הברזל וייערכו להסתערות בוזמנית על המחנה - ממערב, ועל תחנת-הרכבת - מצפון.

כוח החסימה ינוע מבסיס היציאה שלו - בא"י - מערבה.
הוא יעבור בין המוצבים המצריים עד שיגיע אל הכביש,
בסביבות 09550972, שם ייערך לביצוע החסימה תוך כדי אבטחה
עצמית.

שלב ג' - הלחימה על היעד וביצוע המשימה

כוח א' - יפרוץ לתוך המחנה מצפון, כשהוא נחלק בתוך
המחנה לשניים. (כאן בא פרוט תכנית-המ"פ של הלחימה על
היעד). הוא ישתלט על המחנה ויחבל במתקניו. אחר-כך ישתלט
גם על מכוני-המים ויחבל במתקניו של זה.

כוח ב' - ינוע מימינו של כוח א', מצידו המערבי,
לאורך ססילות-הברזל בכיוון תחנת-הרכבת. (כאן בא פרוט
תוכנית הלחימה של המ"פ), וישתלט עליה. כוח ה' יתפוס את
הבתים אשר בפנת הפרדס, ויחזיק בהם כל משך הפעולה ביעדים.
כוח ג' - המאבטח את הפירצה, וכוח ד' - העוסק
בחסימה, ימלאו את משימותיהם במקומותיהם.

שלב ד' - הנסיגה

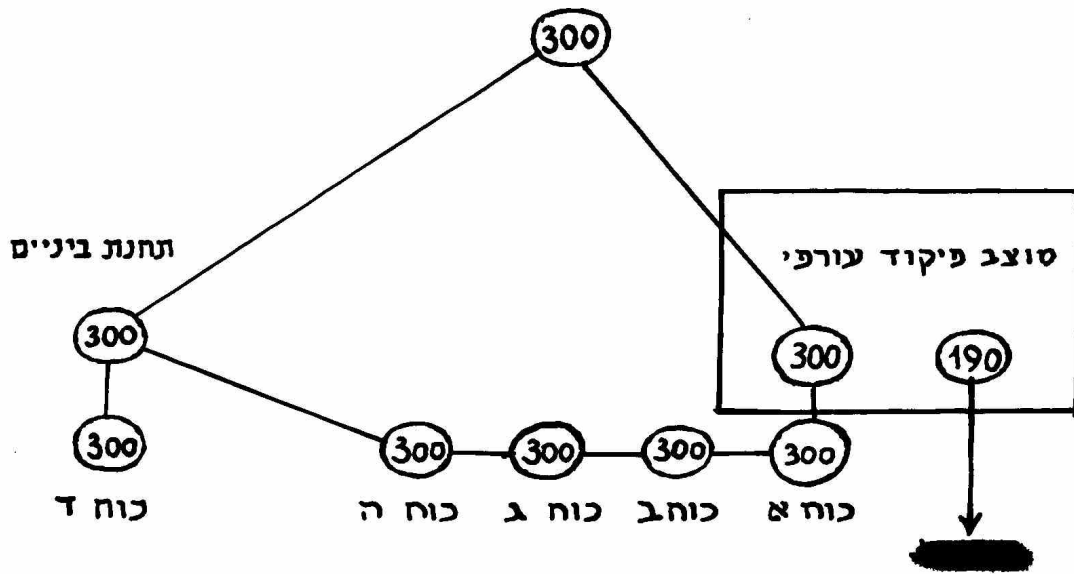
לאחר ביצוע המשימה יתרכזו כוחות א' ו-ב' בפנתו של
פרדס א' וינועו משם בחזרה בדרך שבאו ולפי הסדר שבאו. עם
תום מעבר הכוחות הנ"ל דרך מערך-המוצבים המצרי, יתאסף
כוח ד' ויחזור אף הוא. בהגיע הכוחות אל הגבול יבואו
אמבולנסים ונושאות-נשק אל נקודת מפגש קבועה מראש ויסייעו
בפינוי הנפגעים ובהסעת הכוח.
בהתאם לנ"ל יוסר גם הכוח החסימה.

14. ה ק ש ר

הקשר בין הכוחות הפועלים יקויים במ"ק 300.
בבסיס היציאה יימצא מוצב פיקוד עורפי שאף הוא
יוכנס לרשת.

מ ר ש ם ה ק ש ר

מפקד כיתה

פרק ה - מהלך המבצע

15. נוהל-הקרוב

פקודת-המבצע נתקבלה כאמור ביום ה-"ע" פחות 1, בשעה 1200. בעוד שמפקד-הגדוד וסגנו היו לומדים ביחד את הפקודה ואת תיקי-המודיעין, החל מפקד פלוגת-המפקדה לטפל בכל הסידורים המנהליים. הכנות אלו נעשו בהתאם לפק"ל, לפי השגרה שנוצרה מתוך נסיונו הקרבי של הגדוד וכן, לפי הוראות המג"ד המיוחדות. (במידה שנתכוון לסטות מן השגרה המקובלת, כגון, שימוש בחומרי חבלה וכיוצא באלה).

התכונה במחנה החלה. היחידות נתרכזו ונצטידו. ובו ביום, בשעה 1900, נקראה קבוצת פקודות ראשונה והתכנית הכללית הוסברה למ"פים. נמסרו להם הנתונים לעיבוד תוכניתם המפורטת שהיה עליהם להגיש כהצעה למג"ד, בקבוצת הפקודות השניה, בעת מתן התדריך.

בשעה 1000 קרא המפקד לקבוצת פקודות שניה ובה מסרו לו מפקדי-הפלוגות את פרטי התכנון ביחס לכוחותיו של כל אחד מהם. כן מסרו לו על התקדמות הכנותיהם לקראת היציאה לפעולה. בשלב זה לא ידעו חיילי הגדוד ומפקדיו הזוטרים שום דבר מפורש על הפעולה. כל שידעו היה רק כי עומדת להתבצע פעולה אך מתי, היכן ואיך - לא ידע איש, פרט למפקדי-הפלוגות.

בו-ביום, בשעה 1300, יצא סיור מפקדים לכפר-עזה ולסביבותיה. מתוך רצון לחסוך בזמן, יצאו בקבוצה זו גם מפקדי-המשנה. בסיור זה נקבעו בעיקר דרכי-הגישה, שכן ממקום הסיור אי-אפשר היה לשאוב נתונים כל שהם המתיחסים ליעד עצמו או לסביבתו הקרובה. בו-בזמן החלו מכוניות יוצאות בזו אחר זו, ברווחי זמן, בכיוון גבים. הנשק היה מונח על רצפת המכוניות, וכל מי שראה אותן ואת נוסעיהן, לא ראה אלא קבוצות עליזות של חיילים וחיילות בדרכם לטיול. בדומה לזה יצא גם כוח-החסימה ישר לבארי. משהגיע הכוח לגבים מסרו המ"פים לכוחותיהם תדריך מפורט על המשימה ורק כאן הוברר להם עצם ענינה של הפעולה. לבסוף סיכם המג"ד את התדריך בנאום קצר לכל הגדוד.

נוהל זה, היה בו כדי לוודא סודיות מוחלטת.

עם חשיכה נתארגן הכוח ויצא לכפר-עזה בשיירת-מכוניות ואורותיה - כבויים.

16. התנועה אל היעד

בשעה 1830 ניתנה הפקודה לצאת. הכוח זו וההל לנוע מכפר-עזה מערבה לפי הסדר שנקבע בתכנית. ההליכה היתה קלה ולמרות שהירח היה פגום, היה הלילה בהיר והראות - טובה. עד מהרה חצה הכוח את הגבול, ללא תקלה. הוא המשיך דרכו ועבר את ואדי-חליב, המתמשך במקביל לגבול ולפני שהגיעו לכביש העובר מסזרח לגבעה 88, פקד מפקד-הפעולה על ניחה קצרה.

לאחר הניחה חצה הכוח את הכביש. עוד לא הספיק להרחיק מסנו הרבה וכיתת-החוד קלטה קריאה שנשמעה כ-"דויד" ומיד לאחריה - יריה.

נסתבר שבין שני המוצבים ר' ו-ט', בפיקוד פרדס ב', ליד דרך-העפר המובילה לעזה, נתגלתה עמדה חפורה ומכוסה ובה מוצב קטן ללא גודר. העמדה הייתה תפוסה בידי האויב ששכב בה כנראה במארב, או ייתכן שזה היה פטרול אשר נכנס במקרה לאותו מוצב.

עמדה זו נמצאה בדיוק במקום אשר נועד לכוח ה' לשם אבטחת אזור החדירה. משגילה המארב המצרי את כוחנו המתקדם, קרא את קריאת האזהרה ופתח באש. תגובתו של הכוח שלנו לא איחרה לבוא. כיתת-הכוח הסתערה על העמדה תוך כדי יריית צרורות-אש קצרים. אחד מחיילי האויב נמצא הרוג במקום; אך כאשר המשיך הכוח דרכו הלאה, נתקל, ברוחק של כמה עשרות מטרים מן המוצב, בחייל מצרי שני, הרוג. מתוך ידיעות שנאספו לאחר הפעולה התברר שבמוצב נמצאו למעשה 4 חיילים. 2 הצליחו להימלט, אחד מהם - פצוע. אי-שם, מכוון דרומי, נשמעו כמה יריות אך עד מהרה נשתתקה הסביבה.

מעתה קיים היה החשש כי היתקלות זו, ייתכן שתשמש התראה לכוחות המצריים. לכן נודעה חשיבות מיוחדת להגביר את מהירות התנועה, וכך עשו.

כוח ה', נשאר במקום ונערך בהתאם לתכנית ואילו הגוף העיקרי המשיך דרכו מערבה.

ההליכה היתה מזורזת והחיילים התאספו לבל יווצרו רווחים בין אחד לשני. כחצי ק"מ לפני פרדס א' ישנה גבעה קטנה ועצי אקליפטוס בודדים עליה (ראה מרשם נ'). בהגיע הכוח אל מאחרי גבעה זאת - כ-50 מטרים לפני הפרדס - נעצר לניחה קצרה. בינתיים הלך מפקד כוח א' לתור אחר פירצה בגדר-הפרדס. הוא נתכוון לפרוץ את המסוכה אך עד מהרה גילה פירצה מוכנה וכל הכוח נכנס דרכה לפני הפרדס. באותו מקום היו עצי הפרדס דלילים למדי וזה איפשר תנועה מהירה עד שהואסה, בהמשך המעבר, בשל המסעים שנתעבו והלכו ובשל סבכי-הענפים הנמוכים. תנועת הכוח השתרכה איפוא במקצת, ושוב לא יכלה להיות רהוטה כמקודם.

בהגיע הכוח לפאתו המערבית של הפרדס, יצא מפקדו של כוח א' לסיור בסביבת היער ושטח ההיערכות. הכוח עצמו נשאר בינתיים ליד שער הפרדס כשהחיילים יושבים שפופים בתעלה ובשולי הפרדס. כ-5 דקות לאחר צאתו לסיור, חזר מפקד כוח א' והודיע שלא מצא את הגדר של המחנה לכן, ברצונו לצאת לסיור ממושך יותר.

משחזר טיורו השני שנמשך כרבע שעה, הודיע המפקד כי זיהה את המחנה, וכי הוא מואר. כסו-כן סר כי גילה מאהל המונה 5 אהלים וכמה "חושות" שמערבו של המחנה, בין הכביש ובין מסילת הברזל, אך את גדר-המחנה - לא גילה.

כאן החליט מפקד-הפעולה כי מאחר שהקדים להגיע למקום יש גם להקדים את שעת ה"ש" ועל כך הודיע גם לכוח-החסימה. גילוייו של המאהל, שעד לאותה שעה לא היו בידינו ידיעות על קיומו, יצר חוסר בהירות מסוימת ועורר בעיה חדשה שהצריכה טיפול מיוחד. לכן הטיל מפקד-הפעולה על סגנו להתקדם עם כוח א' וכוח ב' ולהשהות את ההסתערות על תחנת-הרכבת עד אשר יתבהרו ההתפתחויות ביעד העיקרי. על סגן-מפקד-הפעולה היה לשקול ולהחליט במקום, אם לבצע את התוכנית הסקורית, או לסייע לפריצתו של כוח א' לתוך המחנה על-ידי הסתערות כוח ב' על המאהל.

משהתקדם, ראה סגן-מפקד-הפעולה את האהלים והחליט בו במקום שכוח א' יפרוץ דרכם אל המחנה בעוד שכוח ב' מתעכב עד לאחר השלמת הפריצה הזאת. כוונתו היתה, להטיל את כוח ב' ברגע הנכון לעזרתו של כוח א', אם יהיה צורך בכך. אמנם, גם סגן-מפקד-הפעולה לא מצא את גדר המחנה, אך הוא הניח שמפקד כוח א' יתמצא בהתקדמו לעבר היעד, ויגלנה וכאת נפלה הטעות אשר השפיעה על כל כהלך הפעולה. בנווד לצפוי היה המחנה בלתי-סואר, ואילו מכוון-המים - סואר באור חזק. יתר-על-כן, גדר המחנה לפי המודיעין הראה, (הגדר סומנה על גבי תצלום-האוויר בעפרון אדום), שבכל פריצה מצפון ייתקל הכוח הפורץ בגדר המחנה תחילה, ורק אחר-כך יגיע למכוון המים, מאחר שנתקבל כי גדר המחנה נמצאת צפונה יותר מגדר מכוון-המים.

אך כפי שיסתבר להלן בפירוט יתר, הוכיחה המציאות את ההיפך - שמכונן-המים נמצא צפונה יותר והגדר האמתית של המחנה, כ-100 מטרים דרומה מן המקום המשוער. בלבול זה הוא שגרים לסעותו של מפקד כוח א' שסבר, כאמור, כי המקום הסוואר הוא המחנה, והמאהל "הבלתי צפוי" - אהלים מספר בקצהו הצפוני של המחנה. מפקד כוח א' הסתער על-כן באלכסון, ישר לעבר מכונן-המים בלא להיתקל בגדר המחנה. אמנם, בשעת-מעשה היה עליו לצלוח את הכביש ודבר זה יכול היה להעמידו על טעותו, אך בסער ההסתערות לא שם לב לכך.

17. הלחימה על היער

כוח א' פרץ את שער מכונן-המים באמצעות מסעני-צנור והסתער קדימה תוך כדי הנחתת אש חזקה מתת-מקלעים. מתוך בנין מכונן-המים עצמו ומעסדה שנקרבת השער נפתחה עליו אש כן כוונה על כוחנו אש של 4 - 3 רובים מכיוון אוהל הסיירים ומאוהל הודי שעמד בצד הדרומי של המחנה. יחידה קטנה משל הכוחות הפורצים השתלטה בקלות על האוהלים האלה ושלחה בהם אש. לאחר שירו לתוך בנין מכונן-המים בבזוקה שותקה גם שם ההתנגדות, וכל כוח האויב שבמחנה זה הושמד. בשלב זה היו לכוח שלנו 4 נפגעים.

בינתיים נפתחה אש מן המחנה לעבר הכוח שפעל במכונן-המים. מעכשו ברור היה לחלוטין היכן המחנה ונתגלתה הטעות, אם-כי במאוחר. לטרות האש שהונחתה מן המרבה לא נראו עמדותיו, הואיל והוא משתרע על שטח שהוא נמוך מן הכביש וכוות-היריה הם כמעט בגובה אחד עם פני-הכביש.

מפקד כוח א', משנוכח לדעת כי לא נותר בידו מסען-
צינור הודיע זאת לסגן-מפקד-הפעולה, וזא פקד עליו לעזוב
את מכון-המים כדי לפרוץ לתוך המחנה דרך שער הכניסה הראשי,
שבדרום המונחה, הפונה לכביש. לפי הוראה זו היה על מפקד
כוח א' לצאת ממכון-המים, לחזור אל הכביש ולנוע לאורכו
דרומה, כשסגן-מפקד-הפעולה נע במקביל עם כיתה אחת בצדו
של הכביש וקצת מאחוריו. אך תנועה זו לרוחב החזית, לפני
עמדות האויב, היתה בעוכריו. בנוהגו בראש, רץ מפקד כוח א'
לאורך הכביש ולידו - 2 אנשים עם תת-סקלעים, שעה שמרבית
הכוח נמצא היה עדיין מעבר לכביש מזרחה. אך בו ברגע שהוא
ושני מלוויו עלו על הכביש נפתחה עליהם אש סקלע מסווח קצר
ביותר מאחת העמדות שבמחנה. מפקד כוח א' נהרג במקום ושני
החיילים נפגעו.

ברור היה שאין כל אפשרות לחצות את הכביש מכיוון
זה. שאר הכוח השיב אמנם אש לעמדות אלו, אך אש זו היתה
בלתי-יעילה עד שחייל אחד - ביזמתו הוא - הטיל ריב"ט
לתוך העמדה הצפונית-מזרחית שהיתה פעילה ביותר, ואש האויב
שותקה.

סגן-מפקד-הפעולה, שנמצא בסמוך למקום וקיים כל הזמן
קשר-קול עם מפקד כוח א', משהבין את המצב שנוצר, נטל מיד
לידיו את הפיקוד על כוח א' והחליט להעביר את הכוח מן
השטח שליד מכון-המים, חזרה אל השטח שמצפון למחנה, כדי
לפרוץ לתוכו מן הצד ההוא. (אותה שעה הסתער כבר כוח ב'
על תחנת-הרכבת).

לפי קול היריות ולהב הדליקה שפרצה בתהנת-הרכבת,
שיער זפקד-הפעולה שכוח ב' בצע את משימתו. לכן, קרא
לו לעזרת כוח א' לביצוע הפריצה, ^(מ/ו 37) ונע עם
העתודה לכיוון המחנה.

משותקה העמדה הצפונית-מזרחית של האויב באמצעות
הרנ"ס, שוב נתאפשרה תנועת הכוח ממכון-המים בחזרה אל
השטח שמצפון למחנה. בינתיים שהתה כיתת "הסבלים" עם
חומר-הנפץ בסמוך לגדר הצפונית של המחנה וסגן-מפקד-הפעולה
פקד עליה להשתמש במטען-צינור שברשותה ולפרוץ מיד לתוך
המחנה, (בסיוע הכיתה שהיתה באבטחה במכון-המים).

מפקד כיתת "הסבלים" הפעיל מטען-צינור ופרץ את
הגדר. אך מעבר לגדר הפרוזה נתקל בגדר דו-שיפועית נוספת,
שלקיומה שם לא ציפו. הוא צעק לעברו של סגן-מפקד-הפעולה
שלא נותר בידו מטען-צינור נוסף; והלה הורה לו לחתוך את
הגדר במגזרי-תייל. בעוד חייליו מתעסקים בחיתוך התייל
סייר המ"כ לאורך הגדר ומצא בה פירצה מן המוכן. (כנראה
שזאת היתה מעין "דרך בורסה" של החיילים המצרים). הוא
הודיע מיד לסגן-מפקד הפעולה על גילוי זה וכל כוח א'
חדר אל פנים המחנה דרך פירצה זו. כיתה אחת הסתערה ישר
לעבר הבניינים שבקצה הדרומי של המחנה, והחלה מטהרת את
המחנה מדרום לצפון. כיתה שניה נעה לאורך העמדות שממערב.
למעשה משרצו צוותי-הקרב לתוך המחנה, פסקה כל התנגדות
סאורגנת מצד האויב.

תוך כדי סריקת המחנה עברו עכשו האנשים - חוליות חוליות - את המחנה מן הקצה אל הקצה. רק פה ושם היו נסיונות התנגדות בודדים. כך למשל, בקרבת מקום הפירצה היתה עמדה שלא הראתה כל הזמן סימני-חיים והסורקים אסרו כבר לפסוח עליה, לולא פקד המ"כ לבודקה. משנבדקה, מצאו בה שני חיילים מצרים אשר חוסלו מיד. משם נכנסו לאוהל גדול, ששימש כפי הנראה מחסן נשק. פה מצא נשק רב - 30 רובים, מרגמה, סטנים ומקלעים. בדרך זו המשיך הכוח לבדוק כל מתקן ומבנה עד שהתנגדות פסקה כליל. עם חיסול ההתנגדות במחנה, התקדם ספקד-הפעולה עם מוצב הפיקוד שלו לעבר המהנה וקבע מקומו בפינתו הצפונית.

כאשר ההשתלטות על היעד היתה שלמה, נגשו למלאכת הריסתו השיטתית של המחנה, החל בקצה הדרומי וכלה בקצה הצפוני, תוך כדי נסיגה הדרגתית. פעולה זו בוצעה במתינות ובדייקנות. החבלנים היו מכינים את החומר לפיצוץ, והכוח המאבטח היה נסוג לשורת המבנים העורפית, החומר פוצץ - וחוזר חלילה. לאחר שגמרו החבלנים את עבודתם במחנה, עברו למכון-המים וחבלו בו כפי שחיבלו במחנה. תוך כדי טיהור נמצאו במחנה מכונית משא, ג'יפ וטנדר. מכונאי, שהוקצה מראש למקרה מעין זה, הצליח להתניע את מכונית-המשא ולהוציאה מן המחנה; ואילו בג'יפ ובטנדר - שלא הצליחו להתניעם - חיבלו.

18. הפעולה בשטח תחנת-הרכבת

בה בשעה שמפקד כוח א' הסתער על מכוון-המים, התעכב כוח ב' לכמה דקות אצל סגן-מפקד-הפעולה כדי לראות כיצד יפול דבר ומה יהיה המשך הפעולה. אך כאשר נשמע קול נפץ מטעני-הצינור של כוח א', פקד סגן-מפקד-הפעולה על מפקד כוח ב' להתקדם ולבצע את משימתו. שכן, סבר הלה, שכוח א' פרץ למחנה בהתאם לתוכנית. מעתה התחיל כוח ב' להתקדם דרומה, לאורך ססילות-הברזל בשלושה טורים כיתתיים. כיתה אחת - על סוללת המסילה, ושתי הכיתות האחרות - משני עבריה. משהתקרבו למתקני תחנת-הרכבת נפתחה עליהם אש מקלע, מרוחק של כ-50 מטרים. באש זו נהרגו שתי לוחמים והכוח נעצר. אך מפקד הכוח, (המסוגל להטיל רימון לטווח 60 מטרים), שיתק את המקלע בהטלת רימון מוצלחת, והכוח המשיך בהתקדמותו. משהגיע הכוח המסתער אל הבנינים, פסקה גם כאן כל התנגדות מאורגנת. 10 דקות לערך, לאחר התחלת ההסתערות, היה השטח מטהר.

לתוך הסבנים נזרקו רימונים וצריף אחד נדלק, (הדליקה שהבחין בה סגן-מפקד-הפעולה, כנ"ל). אולם, עוד לא הושלמה המשימה כליל, ופקודתו של מפקד-הפעולה נתקבלה, שלפיה נצטווה הכוח לחזור אליו. לעזרת כוח א' במשימת הפריצה למחנה.

19. ההתארגנות לחזירה

לפי הפקודה האמורה, חזר כוח ב' מתחנת הרכבת ונכנס

ישר למהנה, מקום שם סייע באיסוף הנפגעים ובלקיחת השלל. לשם כך בעזרו במכונית-המשא של האויב, שעליה הונחו ההרוגים והפצועים, הועמסו נשקם וציודם של הנפגעים, וכן הנשק שנלקח שלל. מכונית-המשא נוסעה בכביש אל נקודת-האיסוף ליד האקליפטוס הגדול, כשלפניה נע כוח מאבטח של תת-סקלענים. מכונית-המשא היתה לעזר רב על שום שהקלה עד מאד על הפינוי ממקום הקרב וכן, על ההתארגנות לחזירה.

ברגע מסויים שיקלו אם לא כדאי להמשיך בדרך חזרה במכונית העמוסה על אחד הכבישים הטובילים לגבול, ולפרוץ בכוח כל מוצב אויב העלול להפריע לכך. אך מפקד-הפעולה חזר בו ממחשבה זו והחליט להמשיך בהתאם לתוכנית הקבועה מראש. שכן, במהלך בלתי מתוכנן מעין זה ובדרך בלתי ידועה, צפויות הפתעות העלולות להגדיל את מספר הנפגעים ולהעמיד בסכנה את הפינוי כולו. שכן, עלולה מכונית כזו לשמש מטרה טובה לכל פטרול או מארב, ושינוי תוכנית של הרגע האחרון, אף עלול היה לגרום לנבלול בתיאום בין הכוחות. לפיכך, משהגיעה המכונית אל האקליפטוס הגדול הוחל בפריקת הנפגעים, הנשק והשלל.

נוח היה וקל יותר, להשתלט על ארגון התנועה חזרה שעה שהכל מרוכז על גבי המכונית והאנשים נוטלים ועומסים את שהיה עליהם לשאת, "כאילו מתוך מחסן". בזאת, מכל מקום, סייעה ברגע זה - מכונית-המשא של האויב.

בהתאם להוראת מפקד הפעולה הסתדר כוח ב' נכוח ה' לפני המכונית ברביעיות ועל כל רביעיה הוטל לשאת פצוע. שאר האנשים נשאו את נשקם של הנפגעים. האלונקות שבידי הכוח לא הספיקו והיה הכרח לאלתר אלונקות נוספות מסלבושים כגון, חולצות אשר הושמו על מטעני צינור וכדומה. סקצת האילתורים הקלו אמנם, על הנשיאה, אך במקרים שלא יכלו לאלתר אמצעי-נשיאה היה קושי בנשיאת הנפגעים והכביד מאד על התנועה. משתמה התארגנותו של הכוח לנוע בחזרה - פיצץ החבלן את מכונית-המשא, על כל השלל שנערם בה, הואיל ולא היתה כל אפשרות לכוח החוזר לקחתו עמו.

20. התנועה בחזרה

כל הכוח נערך למסע לפי הסדר הבא: כיתה אחת משל כוח א', עם סגן-מפקד-הפעולה - בראש, אחריה שאר אנשי כוח א' וכוח ב' עם הנפגעים, אחריהם - המטה, ולבסוף - חוליה לאבטחת העורף. משני צידי הסדר נעו חוליות לאבטחה אגפית. בהגיע הכוח עד לפני גבעת האקליפטוס, שבין שני הפרדסים, שלח מפקד כוח ג' הודעה ובה נאמר שהרגיש בתנועה והוא משער שהגיעו תגבורות לעמדות אשר סדרום למקום החדירה, (כפי הנראה מעזה עצמה שהדרכים סמנה לא נחסמו). ואכן, היה מקום לחשש שהאויב יוציא פטרולים בכוח החוזר בעת צליחתו וחוליות קטנות תוכלנה לסנוע בעדו בקלות מלחצות את הכביש. לכן פקד מפקד-הפעולה על כיתה-החוד לתפוס את גבעת האקליפטוסים ולהחזיק בה כדי לאבטח את מעבר הכוח בפני הפרעות אפשרויות מן האגפים.

אחר כך הוחלפה כיתת-החוד ע"י כיתת-המאסף אשר החזיקה בגבעת האקליפטוסים עד אשר הכוח כולו עבר. משנתקרב הכוח החוזר למקומו של כוח ג' נפתחה על זה האחרון אשר נשק-קל מכיוון השלוחה הצפונית של גבעה 88, אשר גברה והלכה עד לכדי עוצמת-אש כשתי כיתות. מטרת פעולה זו הייתה כנראה, לחסום את הדרך בפני כוחותינו.

תצלומי-האוויר שלאחר הפעולה אישרו את דבריו של מא"ז כפר-עזה שמסר, כזכור, כי השלוחה הצפונית של גבעה 88 בוצרה זה מקרוב ע"י מוצב מצרי חדש. על מוצב זה היה שומה לסתום את הריווח שבין המוצבים ר' ו-ש', אשר נראה היה בשלב תכנון-הפעולה כמקום אידיאלי לחדירה. ודוקא במקום זה היצר האויב את המעבר. לאחר שמפקד כוח ג' הודיע למפקד-הפעולה על המצב, פקד זה האחרון על סגנו להצטרף אל כיתת-החוד שעמדה נגד האויב אשר נתגלה בגבעה 88, ולחפות אתה על מעבר הכוח העיקרי. תוך כדי מילוי פקודה זו, בעוד הכוח העיקרי הולך ומתקרב אל הכביש, נתפתח קרב אש בין הכוח המחפה לבין האויב.

בהתנגשות זו נפגעו שני חיילים נוספים.

בין כה וכה הגיע הכוח העיקרי לכביש. עם התחלת צליחתו נפתחה אש מקלע לאורך הכביש וחיל אחד נפגע ברגליו. סמקום המקרה קשה היה לאמוד את הרוחק של מקלע האויב. אולם, אישו מנעה בינתיים בעד המעבר. מפקד-הפעולה ניסה להתקשר עם סגנו שפקד על כוח ג', (דרומה יותר, בכיוון מוצב 88 -

מוצב פ'), כדי שינסה לחסל את המקלע המטריד. אך עד שהספיק לעשות כן, היה זה מיותר. סגן-מפקד-הפעולה, בהניחו כי הגוף העיקרי כבר הספיק לצלוח את הכביש, המשיך בתנועתו מזרחה. תוך כדי כך, עלה כוחו מבלי-משים על אותו מקלע, (שהיה כפי הנראה מארב קטן שהוציאו המצרים לחסימת הכביש), והאויב חמק משם ושוב לא היתה כל הפרעה למעבר.

משצלחו את הכביש, הגיעו הכוחות לשדה קמה שהשתרע בין הכביש ובין ואדי-חליב. עתה היה שטח זה נתון לאש צולבת משני מק"בים שירו מן המוצבים ר' ו-ש'. האש נורתה מסווח יעיל וכוונה לצד זה, שממנו נשמעו הקולות והרעש של תנועת הכוח. היתה זו אש לוחכנית שהונחתה בסירגין ואשר סיכנה לסדי את הכוחות החוזרים.

ואמנם, באש זו נפגעו לוחמים מספר.

עם צירוף סגן-מפקד-הפעולה על הכוח שבפיקודו, אל כיתת-החוד שבאגף, נתפצל הכוח ונע למעשה בשני צירים נפרדים אך מקבילים. הקשר ביניהם היה, חלקו קשר-אלחוט וחלקו קשר-קול. (צעקות). עייפותם של הלוחמים גברה והלכה, בייחוד לאחר שנפגעו לוחמים נוספים בשעת המעבר בכביש ובשדה-הקמה. במצב זה נעשתה השליטה על הכוחות, שנתפזרו פיזור רב, קשה ביותר. חבורות חבורות של נושאי אלונקות התנהלו בכבדות לעבר ואדי-חליב. זה היה השלב הקשה ביותר בחזירה.

רק משהגיעו הכוחות לוואדי-חליב וירדו לתוכו, פסקה

סכנת אש-המק"בים ואפשר היה לרכז את כל הכוחות ולארגן מחדש את המסע.

מכאן ואילך התנהלה התנועה ללא תקלה ואם כי היתה איטית, הרי היתה מאובטחת ומאורגנת.

אולם, האמבולנסים שהיו צריכים לקדם את פני הבאים בנקודת מפגש ליד הגבול, טעו בדרכם. הם נעו לאורך הגבול דרומה, כשהם חולפים ממש לפני אפם של הלוחמים ולא היתה כל אפשרות לעצור אותם או להעמידם על טעותם באיזו צורה שהיא. כאן קרה שהאמבולנסים לא לקחו אתם את מכשיר הקשר, למרות שהיתה קיימת ההוראה המפורשת על כך. סטייה זו מן ההוראה, או השמטה זו, דחתה לזמן מה את פגישתם. לכן שלח מוצב הפיקוד בכפר-עזה מכונית לרדוף אחר האמבולנסים ולהחזירם למקום המפגש. הנפגעים הועמסו והועברו לטיפול למרפאת כפר-עזה, והמסע נמשך אל הבסיס. מבצע "חץ שחור" נסתיים.

21. פעולת החסימה

משהגיע מפקד-כוח-החסימה עם אנשיו לבארי החדשה, יצא עם מפקדיו לבארי הישנה, (10180927), שממנה אפשר היה לראות היטב את השטח בו יצטרכו לעבור בלילה. תוכניתו של המפקד היתה לצאת עם חשיכה מבארי, לנוע בתוך ואדי-נחביר עד לגבול, לנסות צפונה בין המוצבים ב' ו-ל' (ראה סרשם ס') ולהתקדם צפונה עד לפרדס ג' אשר ליד הכביש, להמשיך בהליכה לאורך גדרו הדרומית-מערבית המגעת אל הכביש ואל

נקודת-החסימה, בה בחר.

בהתאם לתוכנית יצאה המחלקה ב-1830, וחצתה את הגבול

מדרום לחירבת-אל-אדר (09650938), לא רחוק מסוצב כ'.

הסוצב לא הרגיש בהם, והכוח פנה מכאן ועקף את סוצב ד' מסערב, חצה את דרך העפר המקשרת בין עמדות המערך המצרי עד אשר הגיע לנקודה, ממנה ראה בריחוק מסויים - פרדס. מפקד-החסימה חשב בטעות, שזהו פרדס ג'. אך למעשה,

היה זה פרדס ד'. הטעות נבעה כנראה מתוך שבטפה וגם בתצלום-האוויר, נראה פרדס ג' גדול בהרבה מן הפרדס השני. במציאות נוכחו לדעת כי ההיפך הוא הנכון.

כ-200 מ' דרומה ממקום הימצאו של כוח-החסימה נראו

ביקתות מיושבות אחדות. השעה היתה 2100 ונותרה עוד שעה אחת עד למועד החסימה. המפקד, שכסובן לא רצה שיושבי הביקתות ירגישו בו, ושלא יזהירו את עמדות האויב בסביבה על הנעשה, החליט להתעכב במקומו במשך כל אותה שעה שנותרה, ולהמתין. אך למען נצל את הזמן, שלח סיירים אל הכביש לתור אחר מקום החסימה הסדויק. הסיירים השתהו זמן רב בדרך ובינתיים נתקבלה ההודעה מאת מפקד-הפעולה בצפון, כי שעת ה"ש" הוקדמה במחצית השעה. מפקד-כוח-החסימה התחיל לחשוש שמא לא יגיע לתעודתו בזמן, לכן התחיל מתקדם. לא עבר זמן רב והכוח המתקדם נפגש עם הסיירים החוזרים ואלה הודיעו כי אמנם מצאו כביש, אבל כביש זה פונה באלכסון מודגש מערבה, ואין זה לדעתם, הכביש המבוקש.

עתה נתברר להכ כי במקום להגיע לפרדס ג' הגיעו לפרדס ד' וכביש זה שהסיירים מצאו אינו אלא השלוחה המזרחית של המסעף המבוקש. בכדי להגיע לנקודת-החסימה הקבועה בתוכנית, היה עכשו צורך לחזור ולעקוף את פרדס ג' מדרום. בינתיים נשמעו הדי ההתפוצצויות ומטחי מקלעים מצפון. ספקד-כוח-החסימה הסיק את המסקנה שהעקוף כרוך בהפסד זמן יקר ובינתיים עלולה תגבורת אויב זו שעליו לעכב, לעבור אל אזור הפעולה. הוא החליט, איפוא, לפנות ישר אל עבר המסעף. לכן פנה וחצה את השדה שלפניו, שבין שני הפרדסים, בכיוון מערבי והגיע סמש אל המסעף. הכוח נערך ממזרח לכביש ב-3 כיתות כשאגפו הימני של הכוח הוא בריחוק של כ-100 מטרים מן המסעף ואגפו השמאלי בריחוק של כ-100 מטרים מבית בווד שהבחינו בו סימני חיים.

במסעף עצמו נמצאה חולית-בקורת של משטרת האויב, (עובדה שהיתה ידועה לכוחנו ולא הפתיעה אותו). בעת היערכותו של הכוח, הרגיש מוצב המשטרה יתנועה ופתח באש רובים קלושה. כן הרגישו גם יושבי הבית הבוודד אשר מדרום במטהו וגם ששם נורו יריות מספר. כוח-החסימה נסנע מלהשיב אש כדי שלא יתגלה מקומו המדויק ואף לא היה טעם בדבר, מאחר שאש האויב היתה בלתי יעילה. זמן מועט אחרי יריות אלו, הגיע למוצב המשטרה ג'יפ אשר האיר על כוח-החסימה בזרקורי המכונית, אך לא העיז להתקרב, ודומה היה שלא ראה דבר.

הג'יפ הסתובב זמן-מה בשטח והסתלק. כוח-החסימה נשאר במקומו בשומרו על השק. זמן מועט לאחר היעלם הג'יפ הופיעו שתי מכוניות-משא סמזרח, מאחורי הכוח, כשהן נעות בדרך העפר המקשרת בין מוצבי האויב. מדי פעם בפעם נתעכבו המכוניות על-יד המוצבים ונראה היה כאילו מורידות הן תגבורת במוצבים, או מארבים. מכל מקום, היה ברור שנוכחותו של כוח-החסימה בשטח נתגלתה. ממוצב המשטרה שבמסעף חזקה עתה האש, כיוון שזרפה אליה אש-סקלע. אפשר שהמקלע הובא ע"י הג'יפ. אך כוח-החסימה לא הגיב, מתוך דבקות במשימתו.

השעה היתה 2245 כאשר על הכביש הופיעה שיירה בת 4 מכוניות שנעה באורות מלאים מכוון רפיח צפונה. מכונית אחת נסעה קדימה, ואחריה כמה מאות מטרים - 3 מכוניות נוספות, קרובות זו לזו.

תוכנית הפעולה היתה שמכונית אשר תעבור, תיעצר ע"י פח-מצית שיונח מקודם על הכביש, מול הכיתה המרכזית. כיתה זו תפתח באש, והכיתה הדרומית תסתער על הרכב ברימונים ובתת-סקלעים. תפקידה של הכיתה הצפונית היה - ל"טפל" במוצב המשטרה ובכל הפרעה בלתי-צפויה אחרת, אם סן האגף ההוא ואם סן העורף.

בין כה וכה התקרבה המכונית הראשונה במהירות גדולה. המפקד של הכיתה הדרומית - שחש שמא תספיק מכונית זו לעבור את נקודת-החסימה בטרם יספיקו להפעיל את פח ההצתה - פתח באש והמכונית האיטה את מהירותה ועלתה על פח ההצתה בדיוק ברגע שהופעל.

המכונית סטתה מהכביש ונעצרה, ותוך כדי כך הפנתה את פיתחה האחורי אל הכיתה המרכזית. האש הקטלנית של כיתה זו מנעה מהמצרים שבמכונית כל אפשרות לצאת, וחיפתה על הכיתה השניה. וזו נתקרבה ופתחה באש תת-מקלעים והטילה רימונים על המכונית מצדה הדרומי. שאר המכוניות שבשיירה נעצרו מרחוק וכיבו את אורותיהן. הכיתה הצפונית הנחיתה על המכונית 3 רב"טים. מתא המכונית התפרץ מצרי, כנראה מפקד התגבורת, והספיק לרוץ מטרים מספר עד שאחד החיילים רדף אחריו ופגע בו באש התת-מקלע. מתוך המכונית נורו כלי יריות אך עד-מהרה שותקו היורים, לאחר שהוטלו כסה רימונים נוספים לתוך המכונית.

מסוצב-המשטרה נפתחה אש-מקלע, אך 3 פצצות מרגמה 52 מ"מ שהוטלו לתוכו השתיקו אותו מיד. ברגע מסויים חשב המפקד לשרוף את המכונית אבל הוא נמנע מעשות זאת כחשש להאיר את השטח ולגלות את מקומו המדויק. עתה אפשר היה להבחין בתנועה וברחש בכל הסביבה. מפקד-הכוח העריך נכונה כי סכאן ואילך יגדל הסיכון עם כל רגע נוסף שיתמהמה במקום. שכן, תאורגן ללא ספק התקפה עליו ע"י שאר כוחה של השיירה שנשאר מדרום. הוא ניסה להתקשר עם מפקד-הפעולה באמצעות מכשיר הקשר כדי לבקש רשות לעזוב את השטח, אך לא יכול היה להשיגו למרות מציאותה של תחנת-ביניים. השעה היתה 2325, קריאתו של מפקד-כוח-החסימה נקלטה לבסוף על-ידי תחנה מקרית, אחרת וזו העבירה את הודעותיו והנסיגה אושרה.

בשעה 2400 עזב הכוח את המקום. עוד לא הספיקו להתרחק יותר מכמה מאות מטרים, והדיה של אש חזקה שכוונה אל המקום בו שכנו לפני-כן במארב הגיעו לאוזניהם. מסתבר שכוחות-התגבורת המצריים, שנעצרו קודם לכן מדרום למארב, נמנו וגמרו לאחר שהיות רבות, להסתער על מקום המארב, אך - לריק.

כסחצית השעה לאחר שעזב את המקום, הבחין כוח-החסימה הנסוג באורות שהתקרבו אל המכונית שנפגעה. אך הכוח היה כבר מחוץ לאזור ונע במהירות לעומת בסיס היציאה, בדרך בה באו. בקרבת מוצב כ' הבחינו אנשינו במארב שתפס עמדה בקו הרקיע אך כיון שזה לא פתח עליהם באש, פסחו עליו בלא להיתקל בו, והכוח חזר בשלום לבסיס היציאה. בהתנגשות זו של כוח-החסימה נגרמו לאויב אבדות שנסתכמו ב-22 הרוגים ו-13 פצועים. נלקח שלל - 2 מקלעי-ברן ו-3 רובים.

לכוחנו היה פצוע אחד. חיל שנפגע קלות ברסיסי רימון שהוא עצמו הטיל.

פרקו - האבידות

22. אבידות האויב:

א. אבידות בנפש:

במחנה ובמכון-המים - 14 הרוגים, 15 פצועים.

בחסימה - 22 הרוגים 13 פצועים.

סה"כ: 36 הרוגים 28 פצועים.

ב. אבידות ברכוש: נהרסו - בנין אחד, מכון-המים,

4 צריפים, 3 מכוניות, אוהלים וסככות.

הושמדו 40 כלי נשק קל מסוגים שונים, רובים

בעיקר.

23. אבידותינו:

8 הרוגים, 13 פצועים.

פרק ז - הלקח

24. מודיעין

א. אין ספק כי מקור הידיעות הטוב ביותר הוא הסיור, אך במקרה שלפנינו הוחלט לא לערוך סיור בשטח האויב לילה לפני הפעולה. החלטה זו היתה מוצדקת. שכן, פעולה כזאת, היה בה משום סיכון רציני לגורם ההפתעה והשיקול שאין לאבד גורם זה. הוא שהכריע.

ב. כעת, שעה שאין אפשרות לערוך סיור בשטח, נודעת חשיבות מיוחדת לתצלומי-האויב. אך הללו חייבים להיות עדכניים שבעדכניים, בני יומה של הפעולה, מסש. כן יש לעשות מאמץ עליון בפיענוחם הנכון ובקביעת מידת מהימנותו של הפיענוח. בפעולת "חץ שחור" נסתברה השפעתם של שני הדברים האלה בכל מלוא משמעותם.

ג. כמו כן, יש ליחס חשיבות לידיעות של המא"ז - האיש במקום - גם כאשר אין אלו מזדהות עם הידיעות המצויות בדרג גבוה יותר.

25. בסיס מוצק בתוך מערך מוצבי-האויב

ענין הנסיגה לאחר חדירות עמוקות כאלו, מהווה בעיה קשה. תמיד יש לתכנן במפורט את פריצת-קו-ההגנה של האויב בדרך חזרה. הפעולה שתוארה בזה הוכיחה, שיש חשיבות רבה לקיום בסיס מוצק בשביל הכוח הפושט אל בין מוצבי-האויב. הבסיס הזה צריך שיאפשר לכוח הפשיטה התארגנות תוך כדי נסיגה, ומעבר בטוח דרך מערך-האויב. במקרה שלנו מלא הבסיס המוצק את תפקידו, ויש להניח כי בלעדיו היה המעבר בין מוצבי-האויב כרוך בקרב קשה יותר. אילו מקצים כוח גדול יותר לבסיס המוצק, והיו מוסיפים על תפקידו גם את המשימה לכבוש אחד ממוצבי-האויב בסמוך למקום המעבר של הכוח העיקרי, היה דבר זה מקל מאד על הנסיגה.

26. צוותי-קרב לא-סטנדרדיים

בהרכב הכוחות לפעולה זו, לא השתמשו במונחים "כיתה" ו"מחלקה" כמפתח לבנייתם. שכן, תפקידים שאינם סטנדרדיים, מחייבים גם ארגון שאינו סטנדרדי. השיטה היעילה היא, על-כן, להרכיב צוותי-קרב לפי הבחינה המדוקדקת האחת הקובעת איזה כלי-נשק יהיו נדרשים לביצוע המשימה, ומה כמותם. והוא הדבר אשר יכריע בענין גודלו של הכוח. (בפעולה זו, למשל, היה כוח ג' מורכב משתי יחידות-משנה והוא מנה 25 חיילים; כוח ד' היה מורכב שלוש יחידות-משנה והוא מנה 22 חיילים; ואילו הנשק - כיוון שהותאם לפי אופייה של משימתו של כל כוח לחוד, היה ממילא שונה בכל מקרה ומקרה).

27. שיתוף מפקדים בפעולות

א. מספר המפקדים שהשתתפו בפעולה היה רב באופן יחסי. הם שימשו בתפקידים נמוכים ממה שמגיע להם לפי התקן. (מפקדי-פלוגות פעלו כמפקדי-סחלקות וכו').

ב. דבר זה נתכוון לשתי מסרות:-

(1) להשיג וודאות מוגברת שהמשימה תושג - הודות להעלאת רמת-הפיקוד בכללה;

(2) לתת אפשרות למספר מפקדים גדול יותר מן המצוי במסגרת הסטנדרדיות, לקנות נסיון קרבי.

ג. במלמה הבאה שוב לא יהיה הרכב היחידות זהה עם הרכב היחידות הקיים בימי-שלום. לכן, אין גם חשיבות מיוחדת לגיבושה של מסגרת היחידה בקרב, ולצבירת נסיון-קרבי יחידתי. לעומת זה נודעת חשיבות רבה להקניית נסיון קרבי לאיש האנדיבידואלי. הנסיון הקרבי של המפקד ערכו גדול בהרבה לגבי הצבא, מאשר נסיונו הקרבי של החוגר, שאין לו תפקיד פיקודי. כי נסיונו הקרבי של המפקד ישפיע ישירות על כושר הקרב של יחידה שלמה, ויטביע בה את רושמו; ודבר זה יתבטא גם באימון היחידות.

28. נצירת אש בהסתערות

יחידה זו שפעלה במבצע "חץ שחור" נקטה, לאור נסיונה, בשיטה של בקרת-אש תוך הסתערות בלילה. הפקודה להסתערות אינה עוד פקודת-האש. יוצא מזה, שהלוחמים

מסתערים במהירות ובשקט תוך נצירת-אש (למרות אש-האויב), עד לרגע בו אפשר להבחין ברורות באויב ובעמדותיו, ורק אז ניתנת פקודת-האש, וכאשר זו נפתחת, הרי היא אש מכוונת אל המטרות.

שיטה זו נראית טובה, ואף הוכיחה את עצמה כזאת, משום שאש בשלב מוקדם יותר, לא זו בלבד שאינה יעילה, אלא היא אף מסייעת לאויב לגלות במוקדם ובמדויק את כוון ההסתערות, ואף מציינת לו, למתנגד המחופר והסוגן, מטרות לאישו המכוונת שלו. שיטה זאת יתרונותיה הם: הפחתת מספר הנפגעים בצד המסתערים; השפעה פסיכולוגית על האויב, בשל ההסתערות השקטה; ולבסוף, נוחות בשליטה, שיש למפקד על לוחמיו בהסתערות.

29. ה ק ש ר

א. קשר האלחוט בפעולה זו היה קיים בין כוח אחד למשניהו, אך לא היה קיים קשר-אלחוט בתוך צוותי-הקרב עצמם. אולם, יש צורך בקשר אלחוט בצוותים מחלקתיים, אם המחלקה מתחלקת ליחידות-משנה ומרחב גזרת-פעולתן אינו מאפשר לתאום פעולות ביניהן - בקול. כמו כן, רצוי למנוע את ההכרח של קשר-קול בלילה גם כשהמרחק בין יחידות המשנה אינו רב.

ב. מכשירי אלחוט מתאימים היו עשויים להקל, בפעולה זו על ניהול הנסיגה, והיו מונעים את הצורך לצעוק. דבר, שמשך כסובן את אש האויב.

ג. יש למנות ספקד שיהיה אחראי לרכב הפינוי, ואשר יהיה מסוגל להתמצא בתוכנית הפעולה ולעקוב אחרי מהלך הקרב. מן ההכרח, כמו כן, שיהיה לו קשר אלוטו מתאים אשר יאפשר לו לבצע את תפקידו ביעילות הנאותה.

30. נפגעים

ריבוי הנפגעים בפעולה זו מעורר מחשבה. ויש הכרח לתכנן שכלולים כדי להקל על פינויים של נפגעים מסדה-הקרב. לפיכך יש לבדוק את האפשרות:-

- א. לפיתוח אמצעי-אלתור לנשיאת נפגעים, ולאיסון החיילים בשימוש בהם.
- ב. למצוא שיטה יעילה לנשיאת הרוגים בצירוד קל ומתאים השונה מזה שלנשיאת פצועים, כיון ששוב אין חשיבות למניעת הטלסול.
- ג. להפחית, ככל האפשר, מסקלה של אלונקת-השדה הרגילה.

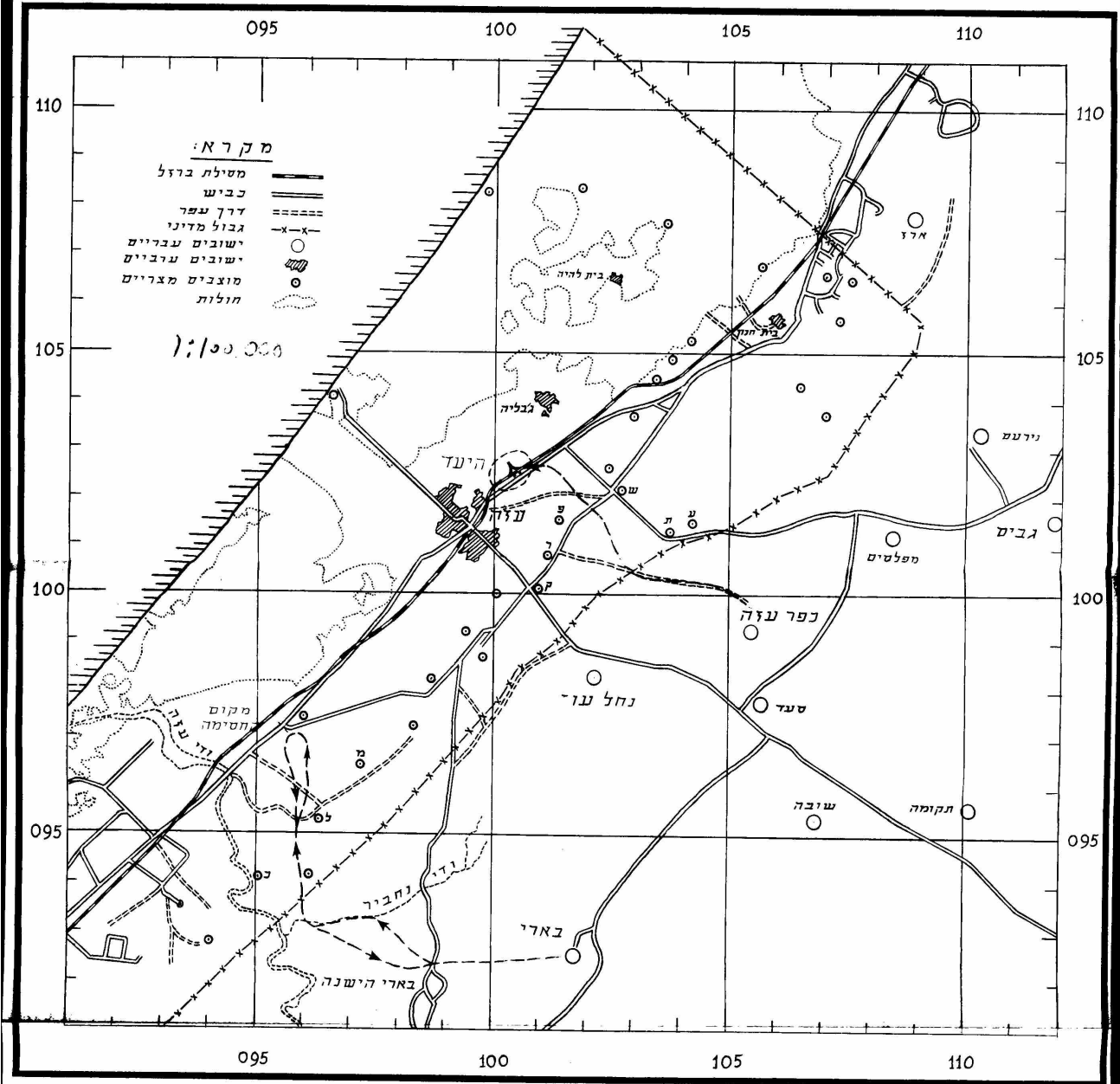
31. רוח היחידה

- א. הרוח ביחידה הנידונה היא גבוהה, בדרך כלל. עובדה זו מסתברת מתוך כך, שזוהי יחידה מגובשת ובעלת גאווה יחידתית. קיים בה רוח קרבית גבוהה שצמחה מן הנסיון הקרבי המשותף של אנשי-היחידה בפעולות מוצלחות בעבר.

ב. המסורת שלא להשאיר נפגעים בשדה הקרב היא הכרח
חיוני להרמת רוחו ובטחונו העצמי של הלוחם; שכן
סוסך הוא על חבריו שלא יפקירו אותו פצוע בשדה.
לוחם היודע שבכל צרה יחושו חבריו לעזרתו, רק הוא
יוכל לפעול ברוח שלוה זו שהיא הכרחית לביצוע
הנועז של משימה מסוג זה

מרשם "ל"

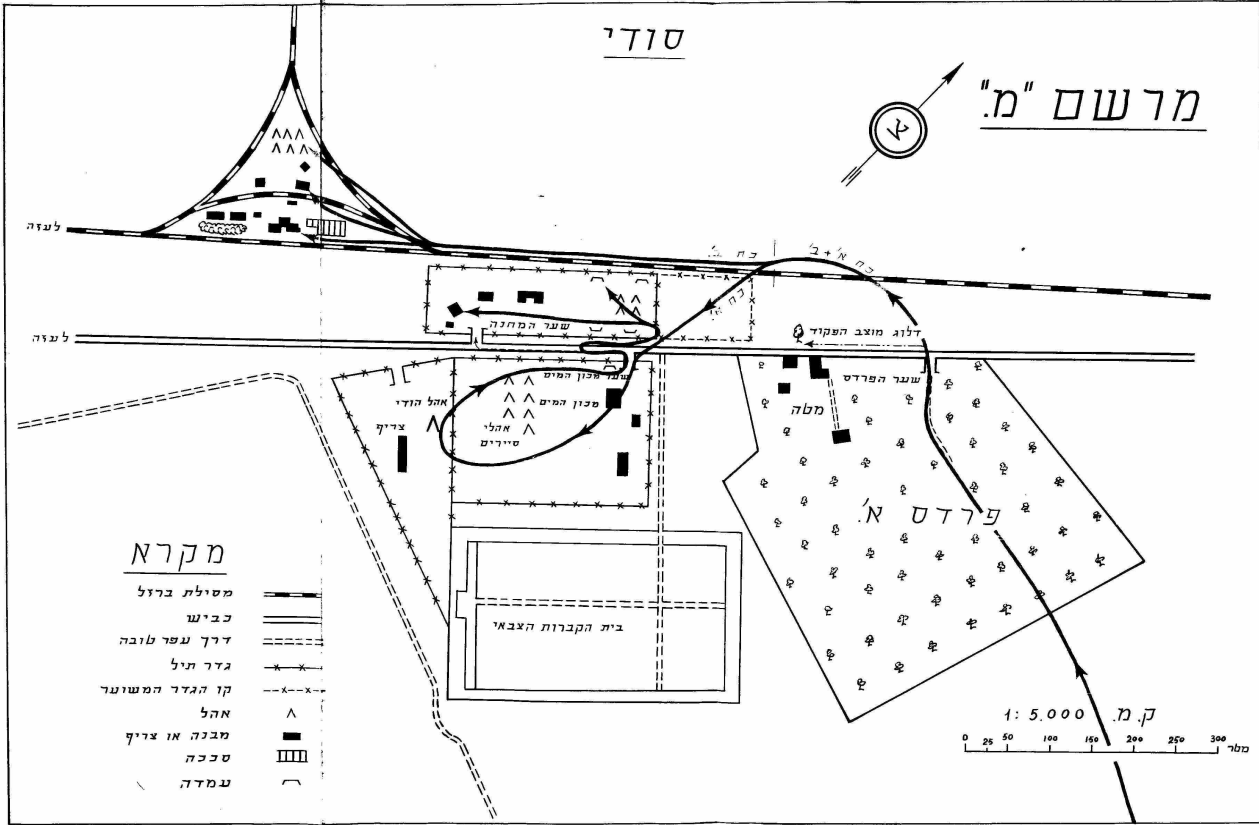
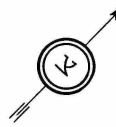
טודי

טודי

סודרי

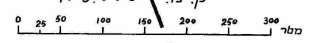
מרשם "מ"

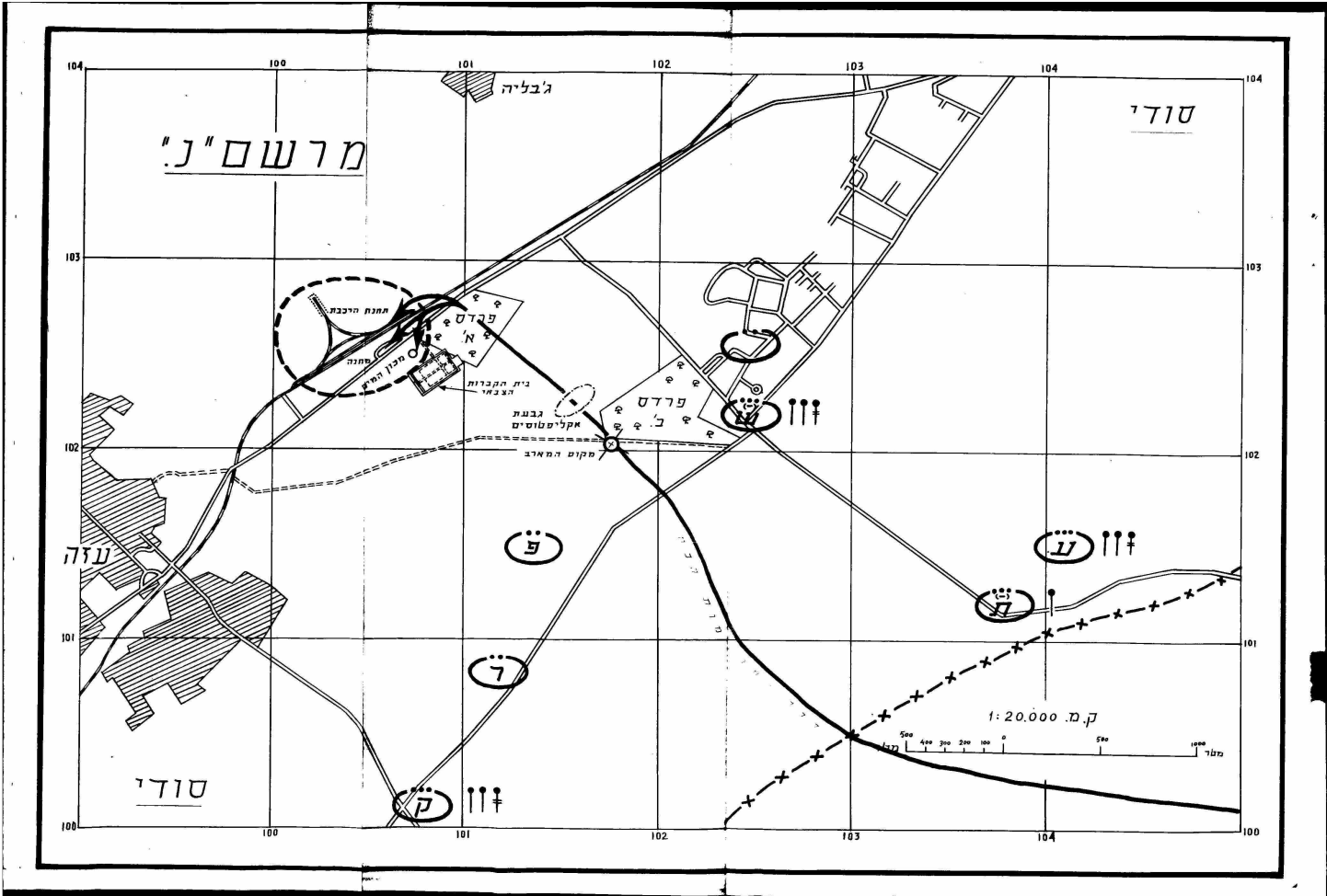

מקרא

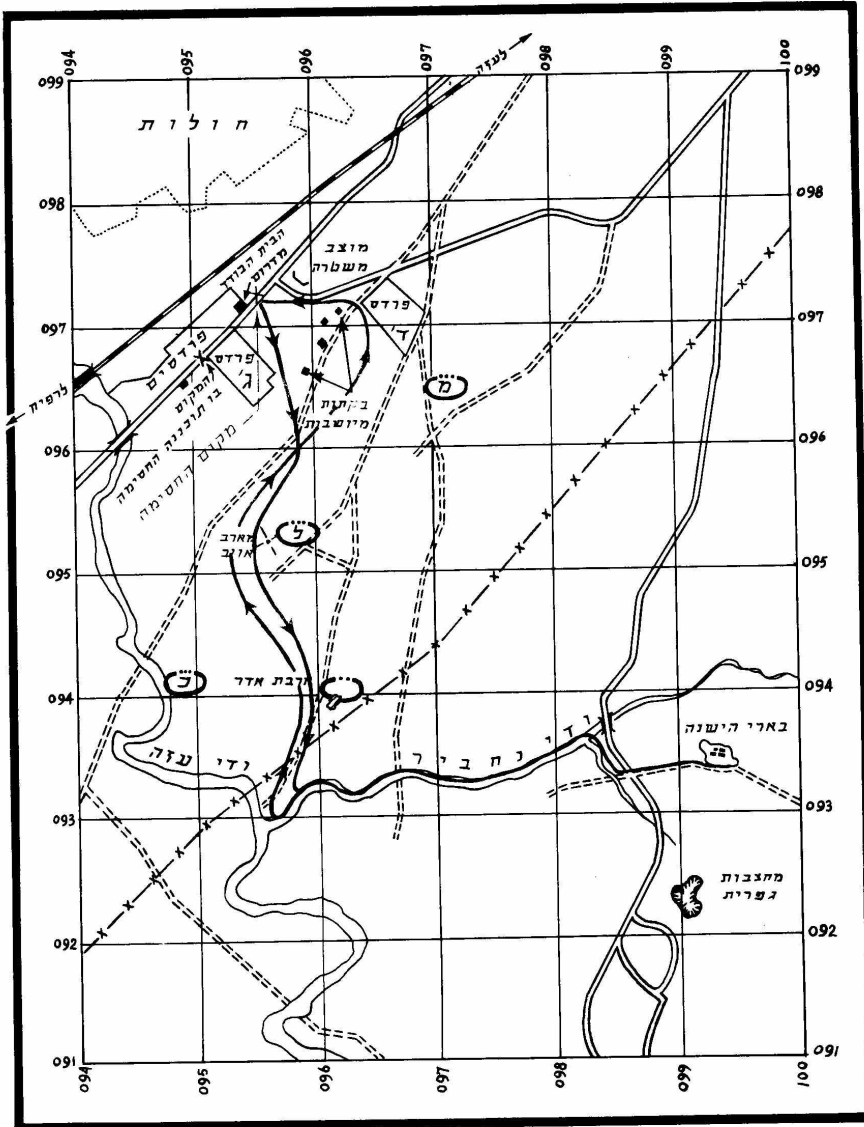
- מסילת ברזל
- כביש
- דרך עפר טובה
- גדר תיל
- קו הגדר המשוער
- אהל
- מבנה או צריף
- סככה
- עמדה

ק.מ. 1:5.000

סודי

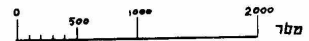

מבצע "חק שחור" מרשם "ס"

מקרא

- מסילת ברזל
- כביש
- דרך עפר
- גבול מדיני
- מוצב מצרי
- מוצב משטרה

ק.מ. 1:50.000

סודי